

zaadpluis

Het bedenken van een titel is een van de moeilijkste opgaven en elke vergelijking gaat mank. Dit ter gedeeltelijke verontschuldiging van de titel, die hierboven prijkt, voor de eerste maal. Waarmee zullen we deze rubriek vergelijken, die bedoelt een overzicht, doorspekt met opmerkingen, te geven van wat er in couranten, tijdschriften en anderszins geschreven wordt, en dat speciaal boeiend, belangwekkend, wetenswaardig en wat ge nog meer wilt — is voor de „Jonge Vrouw”. Het zaadpluis stuift op de wind, het nestelt zich in alle aarde, ver soms van de moederplant, en doet nieuwe plantjes ontkiemen, ook daar, waar men ze allerminst verwachtte. Zo fladderen ook onze artikeltjes, opmerkingen, losse zinnen, vragen, uit kranten en tijdschriften, luchtig, leerzaam, ernstig of spotziek daaren, en het zaadpluisje nestelt zich in onze gedachten, misschien wel in onze harten. En wij zullen ons vermaken, verbazen, bezinnen of heftig tegenspreken. Maar vrucht zal het luchtig daarheengewaaid pluisje zeker dragen. — Daar stuift dan het zaadpluis op de wind; het veld is zo onafzienbaar groot, maar Gods zon en regen zijn overal. . . .

Over strandpyama's spreekt het eerste knipsel. Strandpyama's — in October? De maand, waarin, zoals ik eens op een geestig Franse plaat bevallig zag geïllustreerd, Mevrouw Natuur van toilet verandert? Opzij met de strandpyama's; wij halen onze wintermantels voor de dag, en bepeinen de lastige kwestie van fluweel of vilt voor een nieuwe winterhoed. Beschouw de strandpyama-kwestie nu maar als afgedaan, desnoods tot volgend jaar. . . .

Maar er is een zeker kantje aan dat strandpyama-geval, dat, onafhankelijk van het seizoen, van de temperatuur en de opvattingen, het hele jaar door onze gedachten bezighoudt, zo niet beheerst — en dat is de brandende kwestie: Mode. Waarom dragen onze Hollandse vrouwen en meisjes, met haar merendeels brede heupen en niet overslank figuur, deze strandpyama's, die haar, ronduit gezegd, monsterlijk staan, in het gunstigste geval: niét flatteren? Omdat het zo gemakkelijk is, beweert de een; omdat het sportief staat, beweert de ander; omdat een rok zo lastig is, beweert een derde. En een vierde, de eerlijkste misschien, zal zeggen: Nou ja — omdat 't mode is!

Daar zijn we er. Met dit zinnetje verontschul-

digen we de malste toetakelarij, al is ze nog zo onpractisch, onhygiënisch of zelf onbevallig. Het is nou eenmaal mode — wat doe je er aan? Schrijft de mode korte rokken voor, dan etaleren we blijmoedig onze onderdanen, ook al heeft de natuur ons met spillebenen of schapevangertjes begiftigd. Slaat Mevrouw Mode de rand van haar hoedje op, uit bewondering voor het hoofdtoisel van Anna Boleyn, dan wandelen wij ook op eenmaal allen met zo'n stralenkrans rond, al ontbloten we daarbij ook een voorhoofd als een Edammer kaasje. O ijdelheid, uw naam is Vrouw! heeft een Engelsman eens uitgeroepen. Had hij echter de strandpyama beleefd, dan had hij zijn verzuchting ingeslikt, — of gevarieerd: O kuddegeest, uw naam is Vrouw! Want een broek, om het nu maar eens ronduit te zeggen, een broek staat ons wanstaltig. Het bestaat niet, dat één enkele vrouw charmant is in een broek. Het zij, dat ze in een of andere Damen-Kapelle optreedt, in een wijde snitloze pantalon, zoals ik in Duitsland heb gezien, of, zoals ik in Engeland zag, als liftmeisjes in jongensuniform, of, aan het strand, met maaiende benen in de flodderpijpen van een pyama — het is allemaal even potsierlijk, lelijk en meelijwekkend. Een vrouw in een broek is even zielig als een man in een rok. . . . Ik heb deze zomer in een openluchtspel de heldin een révérence zien maken voor haar gastvrouw. Ze droeg een witsatijnen japon, en de révérence werd, met haar uitwaaiende sleep, een gedicht vol gratie. . . . Stel u zoiets voor in een strandpyama. . . .

Ik kan toch niet nalaten hier een alinea of wat te citeren uit een artikel in — ik verzeker plechtig, dat ik me niét vergis — de „Vooruit”, en nog wel van de hand van de „Op-roerige Krabbelaar”, en ik verzoek bijzonder aandacht voor het laatste zinnetje:

„Maar wat inderdaad, naar mijn persoonlijke smaak althans, iets onduidbaars is, dat is de broek voor vrouwen. Hier kan van tegenstelling tusschen fatsoen en aanlokkelijkheid niet gesproken worden. Het staat onsmakelijk en het is zoo leelijk bovendien als maar mogelijk is. Oók voor kinderen, de kleinste inclus. Als men dan ineens een meisje ziet voorbij komen met een gewoon jurkje aan, dan denk je: „wat ziet die er allerliefst uit!” En dan merk je pas goed, hoe leelijk zoo'n broek is. — In het begin meen je, dat het een naar soort vrouwen is,

dat zich aldus toetakelt. Maar al spoedig, en ziedaar juist het vreemde, merk je, hoe groot je dwaling is. Ook doodrustige exemplaren, wie alle aanstellerij zichtbaar vreemd is, vertoonen zich in deze onguere maskerade. Als je een lief jong moedertje met zoo'n klungel aan achter een kinderwagen ziet, dan sta je geslagen, dat zoiets mogelijk is. Ik had het daar over de jurken, die zóóveel bekoorlijker staan, dat door de tegenstelling iedereen er bepaald mooi in lijkt. Maar zelfs die jurken worden opzettelijk zoo nauw gesneden, dat de remedie nog erger is dan de kwaal. Ik sprak hierover met een jonge vrouw, die het net zoo vond als ik, maar die me uitlegde, dat het niet eens makkelijk is om je van zoo'n mode vrij te houden, al ben je er afkeerig van. Of je iets koopt of maken laat, ze steken je in het model, dat nu eenmaal is aanvaard, en je hebt je lot te ondergaan." —

Is dat zo? Moeten wij ons alle modellen maar laten opdringen, onze persoonlijkheid op de onmogelijkste manier soms geweld aandoen terwille van een, uit het buitenland ingevoerde, onverschillige Mode, die ons allen naar één model boetseren wil? Laten we toch onze eigen persoonlijkheid redden in deze tijd, die zo verschrikkelijk hardnekkig op het karakterloze massa-produkt aanstuurt, en laten we maar gerust eens een keertje dwars tegen de heersende mode ingaan, als we ervan overtuigd zijn, dat dit aan ons uiterlijk ten goede komt.

Maar, afgezien van deze vrijwillige slavernij, is er nog een andere opgelegde slavernij, die in deze broekenmanie ontstellend tot uiting komt. Ter illustratie daarvan grijp ik een stukje uit het *D a g b l a d v a n N o o r d - B r a b a n t*:

S t r a a t f i l m . — T r a v e s t i .

De Groote Markt. 't Is er druk bij 't gemeentehuis, want er zal getrouwd worden en er zijn veel werklozen op de been. Daarom trekt 'n oude, afgedankte reclame-vliegmaschine op 'n kar veel bekijks. Onder haar vleugelen schuilen veel nieuwsgierigen, want die vleugelen werpen schaduw, en de zon brandt fel op de verschoten jasjes der werklozen.

Maar niet deze derde-handsche machine heeft de aandacht der Bredanaars, er zweven damesmatroosjes rond, die reclame-biljetten uitdeelen en loten verkoopen of iets dergelijks. Die dames-matroosjes loopen in strakke pantalon, wijd op de schoentjes. 't Is 'n brutale dracht in 'n tijd die felle reactie kent op brutale emancipatie in zake vrouwen-

kleeding. Dit schijnt 'n oud mannetje te voelen, daarom zegt-ie met ietwat piepende, sissende stem: „Edde nou ooit van oe leven — as 't „vastelavet“ is en ge verkleed oe eigen as vrouw, dan gaad 't spin-uis in, en nou is 't géén vastelavet, nou is 't 'nne gewonen dag en nou loopt 't vrouwvolk as man verkleed midden op de Mart. Eddet ooit zoo zout gegeten?“

„Da's modern, grotvader!“

„Medèrn... ik noem 't lillek!“

Een van de matroosjes, sterk coquetteerend, nadert 'n meneer, 'n ernstig-uitziend man. Hij draagt 'n aktentasch onder den arm. Zij houdt hem min of meer opdringerig, bewust van haar charme (?) 'n papiertje onder den neus. Hij schudt weigerend 't hoofd. Zij houdt vol. Dan zegt-ie nijdig: „Loop door... jongen!“ De vrouwelijke matroos kijkt verontwaardigd: „Jongen? Ik bèn geen jongen!“

„Dat ben je wèl. En als jij 'n meisje bent, moeten ze jou oppakken en in den bak zetten.“

't Meisje-matroosje laat den meneer passeeren en zegt, woest achter z'n rug: „Enge vent!“ — Dan tot 'n juffrouw, die de scène heeft gevolgd: „Wat denkt die kerel wel, dat wij 't voor ons plezier doen? We motten toch eten! Maar vraag hem es om 'n fatsoendelijke betrekking!“

't Matroosje tippelt naar den overkant. En grootvader, haar nawijzend met z'n stok, filosofeert hardop: „'t Had in mijne tijd motte gebeuren! Naar Meerenberg was ze gerejen met twee „witte“ schimmels!“

Laten we nu niet aan de kant van die verontwaardigde oude baas gaan staan, maar laten we even aandachtig luisteren naar het bitse antwoord van het boze matroosje: We motten toch eten! Het publiek wil ons zo, het publiek betaalt ons, en geeft ons brood, en dus takelen we ons zo toe — want we motten toch eten! — En ik denk weer aan de tengere figuurtjes van de Damen-Kapelle, de moede gezichtjes met de opgeschroefde glimlach; de sterk-opgemaakte liftmeisjes van het Londensche warenhuis, met de onverschillige ogen, de lusteloze stem, de machinale beleefdheid. Ik denk aan de revue-meisjes in het felle voetlichtschijnsel, in een minimum van kledij. — Wat wil je? zeggen haar ogen. Ze willen ons nu eenmaal zo zien, en wij motten toch eten! Arme slavinetjes van een harde eeuw, die geen medelijden kent! — Laten we heel voorzichtig zijn in ons oordeel, en ons goed bezinnen, wáár hier eigenlijk de fout ligt.

RIE VAN R.

zaadpluis

Het is een heel stekelig pluisje deze keer, dat zich in mijn gedachten heeft genesteld. En het plantje, dat daaruit gekiemd is, groeit en groeit...

Het pluisje kwam mij toewaaien uit een artikel in „De School met den Bijbel“ van 6 Sept. j.l. Het was een beschouwing over de Duitse school van heden, wat dus zoveel zeggen wil als de school naar de ideeën van Adolf Hitler, zoals de ondertitel dan ook duidelijk te kennen gaf.

De strekking van dat artikel was dan om aan te tonen, dat de nieuwe richting in het Duitse school- en opvoedingswezen lijnræcht ingaat tegen de op de spits gedreven verstandelijke vorming van het voorbije tijdperk. In plaats daarvan wordt nu juist de lichamelijke opvoeding op de eerste plaats geschoven. Nu kan men, zoals dat artikel ook terecht betoogt, in dit streven zeer veel toejuichen, daar de schromelijke overschatting van het intellect onnoemelijk veel narigheid en leed op haar geweten heeft. Maar als die overschatting van het verstand nu op haar beurt plaats gaat maken voor een overschatting van het lichaam, dan krijgt dat nieuwe streven reeds een bedenkelijk aanzien.

En nog bedenkelijker wordt het, als we bemerken, waartoe die opvoeding van het lichaam dienen moet. Dat boksen voor jongens onder de schoolvakken een grote plaats moet worden ingeruimd, omdat het „de aanvalsgeest“ zo bevordert, klinkt ons stellig als een zonderling opvoedings-ideaal in de oren. Maar wat speciaal onze aandacht treft is de gedachte, die Adolf Hitler in zijn boek „Mein Kampf“ over de opgroeiende Duitse vrouw heeft. Dit raakt ons, jonge vrouwen, die ons toch zusters gevoelen van alle jonge vrouwen ter wereld, en het wordt ons vreemd te moede, als wij lezen:

Analoog aan de opvoeding van den jongen kan de volks-staat ook de opvoeding van het meisje uit dezelfde gezichtspunten leiden. Ook daar behoort het zwaartepunt voor alles op de lichamelijke vorming te rusten, pas daarna op de ontwikkeling van de psychische en tenslotte van de verstandelijke waarden. Het doel van de vrouwelijke opvoeding behoort uitsluitend en alleen de wordende moeder te zijn.

Daar staat het, in de laatste zin, onverbloemd en voor geen tegenspraak vatbaar. En miljoenen Duitse meisjes zullen in de toekomst volgens dit programma worden grootgebracht. Zij zullen, met de grondigheid, de Duitsers eigen, worden getraind en ontwik-

keld. Ze zullen turnen, springen, wedlopen misschien. Er zal een mooi, stevig, gezond vrouwengeslacht in Duitsland opgroeien, en eerlang zullen de mooie en gezonde kinderen van dat vrouwengeslacht geboren worden. Het klinkt alles zo enthousiast, zo eenvoudig, zo aantrekkelijk, en toch... En toch gaat er een grote weemoed door ons hart, als wij in gedachten die drommen gebruikende, lenige, sportieve jonge vrouwen in haar turnstersuniform door het oplevend Duitsland zien paraderen, misschien geestdriftig toegejuicht door haar volksgenoten. Want het is mooi, een gezond en harmonisch ontwikkeld lichaam te hebben, het is heerlijk, de bloeiende moeder van een stoer nageslacht te zijn, en we zouden dit streven nog wel kunnen waarderen, als... als niet dat veelzeggende zinnetje aan de slotformulering voorafging. „Het zwaartepunt behoort voor alles op de lichamelijke vorming te rusten, pas daarna op de ontwikkeling van de psychische en ten slotte van de verstandelijke waarden.“ De psychische waarden, de waarden van de z i e l, in de tweede plaats. Ontwikkeling van het vrouwelijk karakter en de vrouwelijke geesteseigenschappen — in de twééde plaats. Waarmee dus eigenlijk ronduit gezegd is: Gij jonge vrouwen, gij zijt alleen geroepen om de wereld gezonde kinderen te schenken. Uw lichamelijk moederschap is nodig — en voldoende. Uw geestelijk moederschap komt pas in de tweede plaats. Gij moogt onbeduidend en zelfs dom zijn, dat doet er niets toe, zolang uw kinderen maar gezond en krachtig zijn. Uw lichaam, jonge vrouw, is uw voornaamste bezit, en dat zal uw opvoeding met alle macht pogen te veredelen. Uw hart komt pas in de tweede plaats, en uw verstand in de derde.

En een vraag dringt zich naar onze lippen, een heftige vraag: O, gij leiders der volken, gij, Hitler en Mussolini, met uw reclame voor het mooie en gezonde lichaam, uw verheerlijking van het lichamelijk moederschap! Gij hebt grote mannen onder uw volksgenoten gehad, mannen, die de naam van uw land tot eer hebben gestrekt, in de geschiedenis, in de wetenschap, in de kunst. Zij hebben hun moeders geprezen in hun geschriften, zij hebben volmondig erkend, dat deze moeders een groot aandeel in hun roem hebben gehad. Vraag hun, wát zij 't meest van alles in haar hebben geprezen? Zullen zij zeggen: haar gezond en harmonisch ont-

wikkeld lichaam? Neen — zij roemen haar wijsheid, haar geduld, haar trouwe, onwankeerbare liefde, haar fijngevoelig begrijpen, de warme, koesterende sfeer, die haar omstraalde.

Heeft dat getuigenis u dan niëts te zeggen? En dan een tweede bezwaar, dat bij ons opkomt tegen deze overschatting van het lichamelijke. „Het doel van de vrouwelijke opvoeding behoort uitsluitend en alleen de wordende moeder te zijn.“ Maar zullen dan alle meisjes, in die geest opgevoed, trouwen? Ook al wordt de huwelijkspropaganda met premies en dwang in het Derde Rijk ingevoerd, zoals ze nu al in Italië stelselmatig wordt gedreven — voor fijngevoelige en idealistische vrouwen ongetwijfeld een griende ergernis — dan zullen er toch nog altijd vele vrouwen overblijven, voor wie geen man gevonden wordt, en die dus het haar voor ogen gehouden ideaal niet kunnen verwezenlijken.

Een goed ontwikkeld en gezond lichaam zullen deze vrouwen ongetwijfeld hebben, maar zal het brandmerk der mislukking haar niet griendend worden ingedrukt? Zullen ze zich niet schuw en minderwaardig gaan gevoelen, zij, die haar „roeping“: de volksstaat kinderen te hebben geschonken, niet hebben vervuld? En haar opvoeding, die haar ziel en verstand van ondergeschikt belang heeft geacht, zal haar weerloos laten staan als een mislukking. Hoeveel griendend vrouwenleed zal van deze fraaie leuze het gevolg zijn?

Laten wij toch onze schouders niet ophalen, en zeggen, dat dit ons niet raakt, en dat de geest in ons vaderland gelukkig heel anders is. Want ten eerste gaat het ons wel degelijk aan, hoe in andere landen de vrouw gewaardeerd en beoordeeld wordt. En dan — wie verzekert ons, dat die geest niet ook tot ons kalme, kleine land zal doordringen? Worden de tekenen niet steeds duidelijker? Leven we niet temidden van een ware cultus van het moederschap, zo overdreven soms, dat men geneigd is, zichzelf af te vragen, of dan het vaderschap totaal geen betekenis heeft.

Het moederschap in tentoonstellingen, brochures, tijdschriften, kunstfoto's, beeldende en verhalende kunst, onze tijd is er vol van. Moeder en kind is als een lichtreclame in onze donkere tijd geworden, en dan liefst: Moeder en zuigeling, het lichamenlijk moederschap. En zo langzamerhand schijnt de gedachte post te vatten, óók bij de Christe-

nen, dat dit toch in wezen de alle vragen oplossende bestemming der vrouw is.

En hoogstaande schrijfsters als Ina Boudier-Bakker vlechten het als oneindig gevarieerd thema door haar romans: Geef de vrouw een kind, en alle vragen zijn verdwenen. En ook onder Christenen neemt de tendenz bedenkelijke vormen aan, om te spreken van: de ware roeping der vrouw, en daarmee het moederschap te bedoelen, en met slechts verhuld medelijden neer te zien op de kinderloze, gehuwd en ongehuwd. Las ik niet eens de opmerking van een zeer bekend man in onze kringen, die een kinderloze vrouw kies betitelde als een plant, die onnuttelijk de aarde beslaat? Laten wij ons als Christinnen toch terdege bezinnen op alle tijdleuzen, en vóór alle uitspraken de klare stem van onzen Heiland beluisteren, en naar Zijn ideaal ons leven richten. Wat antwoordde Hij nadrukkelijk de vrouw, die temidden van de schare opeens met geestdrift haar stem verhief, om Zijn moeder zalig te prijzen?

Waarlijk, indien één moeder geprezen mocht worden om haar moederschap, dan is het deze stille werkmansvrouw uit Nazareth geweest, en in de uitbundige loftuiting van de vrouw uit de schare ligt de ganse verheerlijking van het lichamenlijk moederschap besloten. Maar onze Heer, die toch het lichamenlijke nooit veracht heeft, wijst deze schoonklinkende uitroep af, en zijn zachte terechtwijzing stelt deze ganse gedachte, ook die van het verheerlijkte moederschap, op eenmaal ondergeschikt aan het hemels ideaal, als Hij zegt: „Ja, zalig zijn degenen, die het woord Gods horen, en hetzelfde bewaren.“

FILMPJES

Vrouwen van vooraanstaande mannen.

Even ging er een schok door de wereld: een Koning vermoord!... We lezen er van in de dagbladen, we gruwen bij de details die de pers in woord en beeld ons voorzet, en we denken aan de politieke gevolgen. Een ministerraad komt haastig bijeen om een kind van elf jaar tot troonopvolger te maken.

En de wereld raast weer verder.

We leven zoo snel en we weten dat de wereld kookt en ziedt, elke dag vraagt onze strak gespannen aandacht.

Maar daar is weer een vrouw die weent bij een graf, want koningen en ministers zijn óók mensen.

En hoeveel vrouwenharten hebben gebeefd toen ze het bericht gelezen hebben van deze konings- en ministermoord. Er is maar één kogel nodig en die kan ook hún man treffen....

zaadpluis

Toen ik nog een klein meisje was, moest ik op weg naar school elke dag een platenwinkel voorbij. Dat vond ik een heerlijkheid, vooral omdat in de etalage steevast elke week een andere plaat werd te kijk gezet; en het spannende alleen al van de gedachte: wat zou er nu weer staan? was al een plezier op zichzelf. Sommige ervan herinner ik mij na twintig jaar nog scherp en duidelijk, en speciaal één daarvan.

Het was een soort achter-de-coulissen-opname van een circus. Op de grond lag, op een matras, een jongen, een mooi blond kind van een jaar of negen, doodsbleek en met gesloten ogen, zijn bonte acrobaten-pakje vuil en bebloed. Een knap donker meisje, in een geel balletcostuum met wijduitstaand rokje, hield roerend voorzichtig het slappe hoofdje op haar blote arm gesteund, en een clown in een breed geblokt pak, potsierlijk geschminkt, boog zich met een glas water in de hand over het witte stille gezichtje.

Daarachter drongen de andere artisten op: paardrijdsters, goochelaars, een zwaargepiede „sterke man“, cowboys, danseresjes, clowns, zo uit hun kleedkamers of stallen weggelopen. Het Engelse onderschrift kon ik toen nog niet lezen, maar de uitdrukking van al die bijeengedrongen gezichten, de verschrikte aandacht van die bonte troep, en de slappe roerloosheid van dat smalle jongenslijfje zeiden mij toen al duidelijk genoeg: Te laat. Doodgevallen. En nog kan ik de diepe indruk navoelen, die dit feit op mij maakte: dat de gelaatsuitdrukking van al die fantastisch uitgedoste mensen zo in frappante tegenstelling was met de vrolijke pronkerigheid van hun kostuum. Speciaal de clown, met zijn dwaas opgeverfd gezicht, en zotte slobberpak was een schrijnende en deerniswekkende figuur door de kinderlijke droefheid in zijn ogen en gehele houding.

Aan die plaat heb ik onweerstaanbaar moeten denken, toen ik dezer dagen het volgende courantenberichtje toevallig in handen kreeg:

KOORDDANSERES DOODGEVALLEN.

In het wereldbekende Roxy-theater te New-York is de 26-jarige koorddanseres Mary Larkin-Delphil uit een hoogte van 13 M. naar beneden gevallen. Zij moest aan het slot van haar „nummer“ op een éénwieler over het 25 M. lange koord rijden. Kort voor zij bij het andere platform was aangekomen, waar haar man haar opwachtte, verloor zij de macht over het rijwiel en stortte met het hoofd naar beneden in de diepte. Talrijke toeschouwers verloren het bewust-

zijn, anderen kregen hysterische aanvallen, vele bezoekers verlieten het theater, ofschoon de voorstelling voortgezet werd. Het echtpaar Delphil was vroeger reeds in verscheidene groote theaters in Europa opgetreden.

Eigenlijk een alledaags berichtje, dat heus niet alleen staat. De lezer zegt: „Hè!“ en griezelt, en slaat dan het blad om. Nou ja, als je je alles wou aantrekken... Je had geen leven immers. En New-York is ver weg. Maar het scènetje heeft mij vast gehouden, en de plaat uit mijn kindertijd stond opeens weer voor mijn ogen. Mary Larkin—Delphil, 26 jaar. Een artiestenkind waarschijnlijk, geboren en opgegroeid in het circus, getrouwd met een ander circuskind. Voor wie geen andere wereld bestaat dan de piste, het grote zandplein van de „ring“, en de duizelingwekkende hoogte van de tent. Een smal koord van 25 meter, 13 meter boven de grond. Over die broze dunne streep snelt zij voort, avond aan avond, hoog in de schemering van de circusnok, balancerend op haar éénwieler, met al haar ten dode toe gespannen aandacht gericht op één punt: het tegenoverliggende platform, waar haar man wacht. Avond aan avond vliegt zij, glanzend en soepel in haar glinsterende pailletten, boven de helderlichten afgrond onder haar, waar duizenden gezichten naar haar overmoedig figuurtje staren in heftig gespannen aandacht. Avond aan avond dwingt een onverzadelijk, wreed, gedachteloos publiek een jong mensenkind tot een hemeltergende roekeloosheid, tot een slopende zenuwspanning, een dodensprong boven een duizelingwekkende afgrond, terwijl van een armzalig dierlijk wellustgevoel: eens heerlijk te kunnen griezelen. Avond aan avond breekt het wrede genot van de uiterste spanning los in een huilend en loeiend applaus. Het Beest heeft zijn zin, en is voor een ogenblik verzadigd. Totdat op een vreselijk moment het overmoedige figuurtje hoog in de lucht „de macht over het rijwiel verliest“. Wie zal de doodsangst, de vreselijke ontzetting van dat ogenblik, in de schemerige eenzaamheid van het circusedak peilen? En de vertwijfeling van de angstige man, die machteloos aan het eind van het koord moet toezien? In het zand van de piste ligt een doodstil, verminkt figuurtje — en: „talrijke toeschouwers verloren het bewustzijn“; andere „kregen hysterische aanvallen“. O, die „talrijke toeschouwers!“ Wat hebben zij op haar geweten! Geweten-

loos hebben zij hun geld aan de ingang neergeteld; het geld, waarmee ze een beetje armzalige sensatie gingen kopen, plezierige afwisseling, in haar platvloers bestaantje. Voor een beetje zilvergeld hebben zij het jonge vrouwtje van 26 jaar avond aan avond een smal koord opgejaagd, op een onbetrouwbaar en wankelbaar rijwiel; hebben ze met gelukzalige siddering het beroepshalve glimlachende wezen daar in de hoogte met haar leven laten spelen. Totdat de zelfbeheersing van het slachtoffer één ogenblik hapert, en een glinsterend figuurtje in een bliksemsnelle flikkering neerkwakt voor haar voeten. Dan „verliezen zij het bewustzijn“, of gillen en krijsen in „hysterische aanvallen“. O, de schuld, de vreselijke schuld van al die „toeschouwsters“ in de wereld...

Toeschouwsters, als fanatieke furies, bij de zesdaagse wielrennen, die van geen wijken weten, ternauwernood eten of slapen, die krijsen en aanvuren, die genadeloos zijn voor de verdwaasden, die daar rusteloos dag en nacht dezelfde baan worden rondgejaagd! De toeschouwsters — die voor haar geld het levensgevaar van duizenden medemens eisen.

Wie telt de tallooze moorden, door deze vre-

selijke toeschouwsters betaald: temmers, door woedende dieren verscheurd, kinderen, voor haar ogen doodgefallen, jonge, bloeiende lichamen voor haar ogen afschuwelijk verminkt... Lees het ongemeen boeiende, maar in zijn soberheid afschuwelijke boekje: Succesnummers, van Dr. Kober. Een onnoemelijk aantal circusartisten is in de loop der jaren als slachtoffer gevallen van de sensatie-lust der „toeschouwsters“. Deze eeuw kent geen genade. Welke films trekken de meeste kijkers, en zijn daarom het voordeligst voor hun exploitanten? De „thrillers“, waarbij men zo veilig en verrukkelijk griezelen kan — waarvoor een medemens, al coquetterend met De Dood, duizend angstdoden gestorven is.

Als een stomme aanklacht tegen het monsterlijk egoïsme onzer dagen ligt daar in het bloedige zand het vermorzelde figuurtje van Mary Larkin—Delphil, oud zes-en-twintig jaar... Maar de voorstelling wordt voortgezet.

Hoe lang zal het nog duren, eer het verantwoordelijkheidsgevoel van ons vrouwen zo groot geworden is, dat wij deze moderne slavernij niet meer dulden?

RIE VAN R.

BIJ EEN MIDDELEEUWSCH KERSTLIEDEKEN

Het juweeltje van middeleeuwsche verskunst, waarbij Geertruida van Vladeracken voor onze lezeressen een mooie, passende melodie gemaakt heeft (zie volgende blz.), willen wij van een korte uitleg vergezeld doen gaan.

We zijn in de eeuwen vóór de Hervorming, de tijd van de Maria-vereering. De dichter ziet Maria vóór zich, met het kindje, maar nu eens niet als een bovenaardsche Madonna, of een statige koningin, zooals de Italianen en bij ons b.v. van Eyck ze schilderden, nee, hij ziet een heel gewone jonge moeder, die haar kindje de borst geeft, die hem straks gaat wasschen om een „proper kindeken kleyn“ uit het badje op te heffen, en in zijn „beddeken reyn“ te leggen.

De moeder bezig met haar eerste, pasgeboren kindje; maar nu het wonder, het kerstwonder, dat het „die ewige godheit“ is, die

daar als dat prille, weerloze wezentje op haar schoot ligt. En zoozeer is de dichter hierdoor gegrepen en bewogen, dat hij met een stem, trillend van ontroering, Maria aanspreekt: „Je hebt wel moeten beven van vreugde, dat kán niet anders, toen de eeuwige God voor 't eerst, als je eigen kindje, zijn heldere oogjes tot je opsloeg.“ Er is in dit vers een sterke stroom van eerbied en van warme dankbaarheid, al dadelijk bij de aanhef waar te nemen, en prachtig volgehouden tot het einde toe. Een dankbaarheid, die de dichter de tranen naar de oogen drijft, die hem de wensch doet uitspreken, dat zijn hart zóó rein moge zijn, dat hij deel kan hebben aan het kerstwonder.

Wij hopen dat deze aantekening er toe mag bijdragen dit prachtige oude kerstgedichtje wat meer toegankelijk te maken voor onze lezeressen.

zaadpluis

Januari is de Maandag van het jaar. En Maandag is de dag van de goede voornemens, de dag, waarop we tot ons zelf zeggen: „Nu zal ik van dg week toch eens.....” En diezelfde Maandagse stemming bezielt ons aan het begin van het nieuwe jaar.

O, ik weet het al, er zijn dadelijk al sombere mensen, die met een waarschuwend spreekwoord over die goede voornemens komen aandragen. Och, laten we deze keer nu eens niet naar die héél verstandige maar ook dikwijls heel ontmoedigende woorden luisteren, en laten we nu dit jaar onzes Heren negentienhonderd vijf en dertig eens welgemoed aanvangen met een hart, bóórdevol oprechte, goede voornemens. — Het jaar onzes Heren: is dat op zichzelf niet een prachtige uitdrukking van onze voorouders? „Het jaar der genade” zegt de Engelsman — uitdrukkingen, die dikwijls achteloos als pasmunt gebruikt worden, maar die waard zijn, aandachtig beschouwd en gewogen te worden: Het jaar — onzes Heren. Legt dát ons al niet een grote en ernstige verantwoording op? — Goede voornemens — en nu denk ik aan dat mooie, sympathieke artikel, dat ik vond in „De Haagsche Dameskroniek” van 27 Oct. j.l., van de hand van de bekende Nannie van Wehl. Daarin stond een gedachte uitgedrukt, zó warm aandoend in deze koude dikwijls zelfzuchtige tijd, dat ik ze hier aan elke jonge vrouw wil doorgeven.

De schrijfster begint te vertellen, dat ze als kind al zoveel van geschiedenis heeft gehouden, en speciaal mijmerde ze graag over de „Broederschap des Gemeenen Levens”. Niét alleen om die mooie deftige term, maar vooral om de prachtige, spontane en bescheiden dienstwilligheid van die eenvoudige Middel-eeuwse mannen en vrouwen, die zo vanzelfsprekend het hunne deelden met elkaar, en met elk, die het nodig had, die het mededelen aan anderen zo goed in practijk wisten te brengen. En dan vervolgt zij:

Het komt mij voor, dat het in deze tijden goed zou zijn een zusterschap des gemeenen levens op te richten. O! niet met een voorzitter en een penningmeesteres en een secretaresse — en o! geen naamkaartjes als teeken van instemming aan mijn adres! Laat ieder voor zichzelf besluiten, tot die zusterschap toe te treden. Laat ieder bedenken, waar en in hoeverre ze met het hare anderen kan helpen. Die hulp zal spoedig genoeg blijken een soort ruilhandel te

zijn. Het woord klinkt wat hard in dit verband, maar ik gebruik het, omdat met den nood ook vaak de schuchterheid stijgt, de een wil niet meer aannemen van de ander, omdat men, ten onrechte overigens, meent, niets meer terug te kunnen geven.

Zij gaat dan over dat laatste nog even door, en zegt dan:

Jaren en jaren geleden schreef de strijdbare Anna de Savornin Lohman eens: „Als ik 's middags de equipages en de victoria's der Haagsche freules zie uitrijden naar de Boschjes of de zee, en ik zie haar zitten, met een schoothondje en een dame van gezelschap of met allebei, dan tel ik, hoeveel plaatsen er nog over zijn in het gecapitonneerde voertuig. En ik zou haar wel toe willen schreeuwen: „Hoeveel arme naaistertjes zijn er niet, die nooit eens een ritje kunnen maken? Neem er toch op elke rit een mee, of twee, zooveel als ge bergen kunt in elk geval.” We vonden dat toen allemaal een beetje te veel gevraagd. Hoewel we eerder behoorden tot de categorie der arme naaistertjes, dan tot die van de rijke freules, vond de schrijfster niet veel bijval bij ons en ik denk: bij de freules nog minder.

Doch nu, na zooveel jaren, begrijp ik, dat er in haar denkbeeld toch iets goeds school.

De menscheid heeft dat ook begrepen, dit zij tot haar eer gezegd. Want wie had vroeger ooit gedacht, dat de vele rijtoeren met de gebrekkige kinderen en de ouden van dagen werkelijkheid konden worden?

Die laatste zin is weer zo terdege geschikt, om een moedeloos geworden mens op te fleuren. Ja! zeggen we onwillekeurig, er zijn toch nog zoveel heerlijke, onbaatzuchtige dingen in de wereld. Het lijkt wel, of de mensen alleen maar aan zichzelf denken, of we al midden in die tijd leven, waarvan Paulus zegt „dat de liefde van velen zal verkouden”.

Maar dan ineens zie je weer zo'n lange file auto's voorbijglijden over een drukke weg, en achter het stuur ontdek je bekende gezichten: ernstige zakenmensen, deftige bankheren, die voor één dag hun mooie luxe auto, hun chauffeurskunst en hun kostbare tijd in dienst hebben gesteld van een troepje magere, bleke, zielige, maar onuitsprekelijk verrukte kinderen — uit slopjes en steegjes, uit alvoven en bedsteden drie-hoog-achter.... „We hebben nog zooveel te geven,” zette Nannie van Wehl boven haar artikel, en ze geeft meteen praktische en aardige voorbeelden:

Hoeveel kunnen we met elkander uitwisselen! Ook in kundigheden. De een is een knappe breister, de andere munt weer uit in haken en vooral in haakpatronen uitkijken. Jumpers haken en breien is in de mode. De een is altijd op de hoogte van de nieuwste literatuur en de ander wou dat ze „eens een mooi boek”

had. De een heeft boeken genoeg om een leenbibliotheek te beginnen en de ander heeft stapels muziek. De een is op de hoogte van literatuur en de ander weet alles af van geldzaken. Ook is de piano of de vleugel van de een vaak mooier dan van de ander.

Ach, wel zeker, de zusterschap is vanzelf al ontsproten in de harten. Heb ik ooit in eenig najaar zooveel peren gehad uit de verschillende tuinen rondom? De bezisters brachten met blijmoedige gezichten in snoeperige mandjes haar overvloed rond bij de bureu. Wie een radio bezit, noodigt buurvrouw, die er geen heeft, uit als er iets bijzonders te beluisteren valt. En wie geen radio heeft, noodigt buurvrouw uit, haar radio te ontvluchten, als het lawaai haar te machtig wordt.

We hebben nog zoveel te geven! Is dat geen prachtig woord om onderstreept te zetten boven aan de blanke nieuwe bladzijde van dit jaar 1935?

Mevrouw Van Wehl gaat terug tot de Broederschap des Gemeenen Levens; maar onze gedachten gaan nog vele eeuwen verder terug.

Er was een mens van God gezonden, wiens naam was Johannes. Hij had een zeer eervolle en solide positie kunnen innemen onder zijn volk, want hij was een priesterszoon, maar hij verkoos een haren mantel en sprinkhanen, het voedsel der armen. Hij stond aan de Jordaan en predikte tot een gehoor van soldaten, ambachtslieden en huismoeders — mensen van gelijke beweging als wij, levend in een onrustige en onzekere tijd, als de onze. En zijn woord klinkt nog door tot in onze oren: „Die twee rokken heeft, dele hem mede, die geen heeft; en die spijsze heeft, doe desgelijks.”

En er kwam Een na hem, die groter was dan hij, en voegde er een schone vermaning bij: „Gij hebt het om niet ontvangen, geeft het om niet.”

Wij hebben nog zoveel te geven — zoveel, eer wij aan die ene van de twee rokken toe zijn!

Wat Nannie van Wehl als voorbeelden opnoemt, zal allereerst wel voor de getrouwde vrouwen bedoeld zijn. Maar de ongetrouwden, het werkende meisje, buitenshuis of bij moeder, hebben die ook nog niet veel, heel veel „om niet” te geven en te delen?

Zou dat niet een mooi onderwerp voor vele meisjesverenigingen zijn: de praktische uitwerking van deze nieuwe Zusterschap des Gemeenen Levens?

Ik denk aan het meisje, dat af en toe eens gezellig voor haar plezier een middagje gaat winkelen. Toe, denk dan eens aan de moeder met het drukke gezin — je kent er zeker wel

één — die op winterse vrije middagen haar handen vol heeft met haar levendige, al te levendige stelletje. Ga eens naar haar toe, en vraag „voor de gezelligheid” een paar van haar spruiten mee op je tocht. Je zult de verrukte gezichten

zien: van de kinders, die zo zelden al dat moois zien, omdat moeder nooit weg kan, en van de moeder, die je dankbaar is voor zo'n rustige middag.

Ik denk aan de onderwijzeres, die een Acte heeft gehaald, en nu een stapeltje boeken en schriften met waardevolle aantekeningen bezit. Toe, sluit ze niet weg, of doe ze niet over voor de halve prijs. Maar kijk eens rond, of je geen werkloze collega weet, die wél graag studeren wou, maar die dure boeken, zie je... En geef je stapeltje dan es aan zo eentje in bruikleen.

Ik denk aan het meisje, dat een abonnement op de volksconcerten heeft, en „eigenlijk niemand” weet voor haar tweede kaart. Och, kijk dan eens goed rond, niet onder je zussen en vriendinnen — die hebben dikwijls genoeg zo'n avondje — maar neem eens een ander meisje mee, dat of een drukke, of helemaal geen werkkring heeft en toch ook wel eens graag wat moois hoort. Een dienstmeisje uit een groot gezin, een winkelfrouwe, die de enige thuis is, die nog inbrengt, een werkloos typistetje, een kwekelinge zonder baan...

Ik denk aan het handige, zelfstandige meisje met het aardige salaris (die zijn er toch ook nog!), die zegt: Zuinigheid met vlijt... en keurig haar eigen japonnen naait. Och, denk ook es aan dat meisje met haar diploma's Coupeuse en Costuumnaaien in de zak, die o zo graag eens wat zou gaan verdienen, maar, ziet u, de dames naaien tegenwoordig zoveel zèlf...

We kunnen nog zoveel geven! En het behoeven toch niet altijd grote en dure dingen te zijn. Onze Heiland sprak van een beker koud water: de kleine vriendelikheden, die niets kosten, zijn de meest gewaardeerde. Al is het maar een vriendelijk praatje tegen het meisje achter de toonbank; al is het maar een boodschap, die je meebrengt uit de stad voor je buurvrouw met haar zieke baby, al neem je maar een peuter mee achter op je fiets: de weg naar school is zo lang, en zijn benen zijn zo klein! — We hebben nog zoveel te geven!

RIE v. R.

verlatenheid. Na de eerste minuten heeft het publiek je volmaakt vergeten en alleen nog maar aandacht voor de charmante juffrouw, die zoo aandoenlijk zingt of voordraagt, de mannequin, die met zooveel chic een schitterend avondkleed presenteert; de krachtig gebouwde jongeman, die al zijn tegenstanders te snel af is.

Hier wreekt zich de eerste grote fout van het stelsel al heel duidelijk. De schoonheidskoningin, die voor haar titel belachelijk weinig moeite en inspanning heeft overgehad, moet het al dadelijk afleggen tegen de zangeres, de declamatrice, de mannequin, de bokser zelfs, die allen een harde leertijd van louter ingespannen en geduldige training achter zich hebben. De wet van het evenwicht is onverbiddeijk: waar succes is even onbestaanbaar zonder een dosis toegewijde inspanning, als warmte onbestaanbaar is zonder brandstof. De schoonheidskoningin, die om haar uiterlijk op een voetstuk werd gezet, voelt zich gegriefd, als zij als een vergeten ornament voortdurend op dat voetstuk moet blijven staan. Maar er is meer:

En als je koninginneschap je nu ook maar iets opleverde of niet zoo'n voorbijgaand karakter had.... Gedurende 365 dagen, die in een roes worden uitgeleefd, die je als een snelheids-mechaniek ademloos doorjaagt, pleegt men een aanslag op je zenuwen en je gezondheid en daarna zink je even snel weg in de kleurlooze massa van onbekenden of je voelt je op de meest nonchalante manier vergeten, te midden van andere verloren voorwerpen, waarop niemand verder eenigen prijs meer stelt. Zoo wordt in den kortst mogelijken tijd iedere verwachting de bodem ingeslagen. Je hoopt op een goede betrekking na zoo'n eervolle staat van dienst, je merkt, dat je je jammerlijk misrekend hebt. Je troost je met het vooruitzicht op een zorgzamen en liefhebbenden echtgenoot, waaraan ook een ex-schoonheidskoningin behoefte heeft; niets blijkt moeilijker dan de verwerking van zoo'n droom. Het feit, dat je één jaar lang een heele stad of een heel land toebehoort, biedt weinig aanlokkelijks voor een huwelijks-candidaat. Zoo iemand vreest al dadelijk voor de rust van zijn huiselijk leven. Hij heeft natuurlijk ongelijk, maar de schijn is tegen je en wie doet hiertegen iets? Je komt derhalve na zoo'n jaar tot de ontdekking, dat je een betrekking verloren hebt, dat je de schare van werklozen hebt vergroot en bovendien nog een groote kans maakt om je leven te eindigen als een oude jonge juffrouw.

Welsprekender illustratie van het oude wijze woord, dat „de barmhartigheden der goddelozen wreed zijn“, heb ik zelden gevonden. Het is heel gemakkelijk en liefdeloos, om in dit geval met een zekere Schadenfreude te spreken van: Eigen schuld, en: Hoogmoed komt voor de val.

Want tenslotte is het óók weer waar, dat op de bodem van elk meisjeshart, ook van de

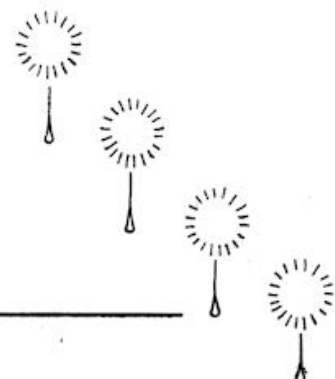
allerdegelijkste, de onrustige gedachte verscholen ligt, dat het toch wel héél plezierig moet zijn, om als het mooiste meisje van een stad, een land, een werelddeel te worden gekozen en gehuldigd. Dat het toch wel heel sprookjesachtig moet zijn, opeens van een naamloos juffertje te stijgen tot de rang van koningin, prachtige toiletten te dragen, en bij alle feestelijke gelegenheden een wezenlijk vorstelijke voorrang te hebben. En het feit, dat wij ons zeker nooit zoo „zoiets“ zouden aanmelden, is dikwijls niet zozeer onze verdienste dan wel die van onze omgeving. De klacht van dit ex-schoonheidskoninginnetje moge ons tot nadenken stemmen. Maar dat is niet genoeg. Mussolini heeft de schoonheidswedstrijden voor Italië verboden. Dat is een tweedehands maatregel, en óók niet genoeg.

De schrijver van het artikel vertelt in zijn inleiding: „Als elk jaar zoekt Parijs ook thans naar de hem zoo onontbeerlijke schoonheidskoningin. En het is tot de ontstellende ontdekking gekomen, dat er vrijwel geen liefhebbers meer zijn voor dezen vereerenden, vroeger alombenijden titel.“

Dit feit is van meer betekenis dan een maatregel van hogerhand. De motieven, waarom de Pariennes zich van mededinging onthouden, mogen dan van louter berekenende aard zijn, de tegenzin der vrouw tegen deze vertoningen is in alle geval ontwaakt. En dat geeft weer hoop op het mettertijd totaal verdwijnen van deze ergerlijke dwaasheid.

Er staat een oud woord in de Bijbel, dat een plaats heeft gevonden onder de spreuken der uitnemendste wijsheid. Het besluit een boek, dat geschreven werd door een man, die het vrouwelijk schoon van een halve wereld in zijn paleis had verzameld, en dat verleent er nog een bijzondere en onverdachte autoriteit aan:

„De bevalligheid is bedrog, en de schoonheid ijdelheid; maar een vrouw, die den Heere vreest, zal geprezen worden.“ RIE v. R.

Wie in vogelvlucht de geschiedenis der mensheid tracht te overzien, wordt getroffen door de eeuwige kringloop van het leven.

Bloei en verval, strijd en vrede, actie en reactie zijn de grenzen, waarbinnen het zich zonder ophouden beweegt. En de literatuur, immers de spiegel van het leven, vertoont dezelfde beelden.

Na het woelige, brandende leven der Middeleeuwen, de bloei en ontwikkeling der gouden eeuw. En deze bloei wordt rijp en verwelkt dan, de herfst en de winter naderen. Het leven is niet langer vurig en vol beweging als een bergstroom, ook niet breed en wijd van horizont als de kalme rivier, maar het wordt een trage, stilstaande poel, waarin het verderf voortwoekert.

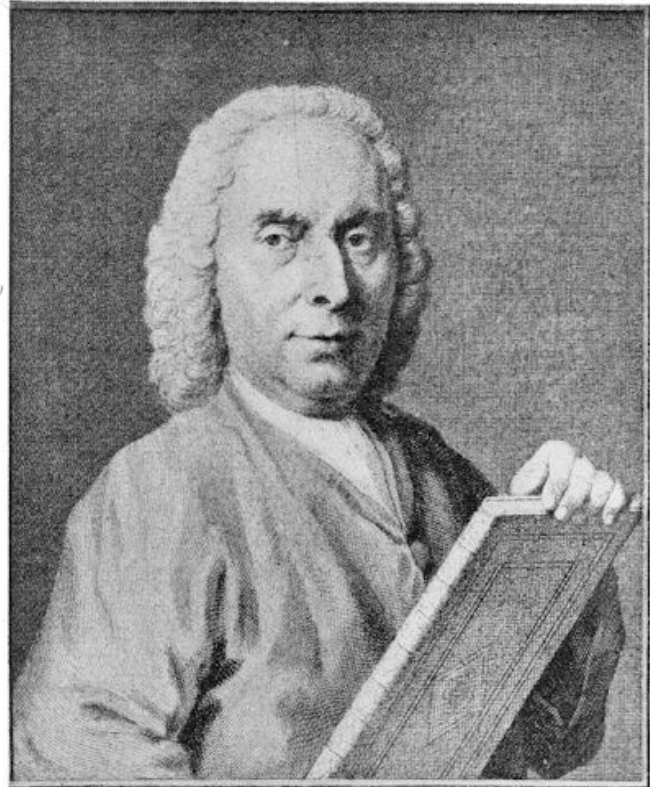
Zo is het beeld van de achttiende eeuw, als wij die met één blik trachten te overzien — tenminste in ons land. Het leven heeft zich teruggetrokken binnen de nauwe grenzen van het eigenbelang.

Na de grote gebeurtenissen op het politieke gebied, de lome rust van het nietsdoen. De strijdbare figuur van den Stadhouder-Koning is van het toneel verdwenen. Holland, dat onder zijn leiding van wereldbetekenis was geweest, daalt snel tot een klein rijk land, dat om der wille van de rust graag grove beledigingen verdraagt.

Er is geen plaats, geen tijd en geen weerklank voor de edele en grootse waarden van het leven. Het is alles zo klein, zo duf, zo saai en zo bekrompen. Alles ontardt snel en zeker tot caricatuur. Rijkdom wordt verslappende weelde, armoede wordt schande, die tot elke prijs verhuld moet worden. Verdraagzaamheid wordt vadsigheid en liefde ontardt tot genotzucht.

De naam van God wordt nog wel genoemd, soms, maar slechts om daardoor menselijke deugden aan te kunnen prijzen.

Kenmerkend is, dat het bewustzijn van een slopende decadentie geheel niet leefde bij de achttiende eeuwers. Integendeel — zij zagen in hun eeuw de kroon op de vorige.

Zie hier, o Nederland! uw' Moschus, uw' Homeer;
Uw' Plautus, die't bederf' der zeden gaet te keer;
Den schrandren LANGENDYK, den Livius van't Sparen,
Die Hollands Graven doet herleven in zyn blaeren;
Zyn Kunst verrukt de ziel wanneer hy ernstig dicht;
Doch sekerst zyn Geest dan licht het staetigst aengesicht.
MDCCL. D. SMITS.

Hun weelde was de vrucht van de strijd hunner vaderen. In die strijd zelve lag nog iets onwaardigs, een geur van bloed en zweet steeg er soms nog uit op — zo oordeelden zij, dat zij zelf veel meer de ideale menselijkheid nabij waren gekomen. En zij wisten niet, dat een vrucht, die geogst wordt, zonder dat er voor gearbeid is, zelden gewin of zegen brengt voor de diepste innerlijkheid van het bestaan.

De rijkgeworden burgers der Zeven Provinciën, in hun buitenplaatsen en luthoven, zagen laag neer op hun voorouders, zeevaarders, kooplieden en handelslui. Zo wendden zij zich ook voor het grootste deel af van de literatuur van hun voorouders, en zo zien we langzaam invloed van buitenaf onze literatuur binnendringen. Want het leven in het buitenland is niet duf en verslapt als bij ons. In Frankrijk, in Engeland leven de klassieke grootmeesters, die men hier zo getrouw mogelijk pleegt na te volgen. En wel steeds zal men in een klein taal- en cultuurgebied als het onze, dat bovendien zijn grenzen steeds openstelde voor de wereldtalen, om daardoor deel te kunnen nemen aan het wereldverkeer, de grote invloed van het buitenland bespeuren.

Op zichzelf is dit ook geen bewijs van een verachtelijk epigonisme, wanneer deze in-

slag op zijn forse borstkas — zijn „motor“ zo onregelmatig werkt. Op de voorzichtige vraag, of hij niet te veel kadetjes eet, verzekert hij, „haast niets“ te „gebruiken.“ Maar een meer konkreet onderzoek wijst uit dat zijn porties in deze crisistijd nog voldoende zijn voor twee normale mensen. En zo gaat het voort. Spreekuur, bezoeken, spreekuur, bezoeken, bezoeken, tot 's avonds laat, tot op ieder uur van de nacht. Dokter moet altijd in haar hum zijn, mag zich nooit moe voelen, mag nooit vaste afspraken maken voor haar eigen ontspanning, enz. En het is een lange, moeilijke weg geweest, vóór zij het volledig vertrouwen van de mensen had! Men begint bijna altijd met een vrouwelijke arts niet voor vol aan te zien; is er na een poos al een aanvankelijk vertrouwen, dan blijft men toch gereserveerd en vol kritiek. Heeft het publiek tenslotte lang genoeg de kat uit de boom gekeken, en is het resultaat gunstig, dan is er ook geen beroep, geen arbeid waarbij de vrouw zich zozeer geven kan als dat van arts. Zij moet raad geven in

allerlei moeilijkheden, lang niet alleen van medische aard. Gezinskwesties worden haar voorgelegd, familie- en huwelijksaangelegenheden, geloofsproblemen. Zij moet op de hoogte zijn van de literatuur, om haar patienten de juiste boeken, passend bij hun toestand, op te kunnen geven, zij moet met allerlei mensen over allerlei dingen kunnen praten: haar jeugdige mannelijke patiëntjes zouden 't haar niet vergeven als zij de samenstelling van het Nederlands elftal niet wist!

Wij praten nog een poos voort, over vele dingen, over de vrouw en het beroep, waarbij je beroep met een hoofdletter zou willen schrijven, omdat het zozeer de gehele vrouw dwingend opeist, dat er in haar leven geen plaats is voor datgene, wat men haar natuurlijke roeping noemt. . . . En als ik wegga, ben ik geheel vervuld van warme bewondering voor de vrouw, die ik gesproken heb: een waarlijk groot mens, die haar „goddelijk beroep“ als een genade aanvaard heeft.

LENIE S.

zaadpluis

Qr zijn mij de laatste tijd heel wat artikeltjes onder de ogen gekomen omtrent het „dienstboden-vraagstuk.“ Langzamerhand is „het dienstmeisje“ een persoon van gewicht geworden, een rariteit uit de oude doos, waarop de gelukkige bezitster even trots en zuinig is als op haar geërfd porcelein. Er zijn geen dienstmeisjes meer te krijgen, tenminste, geen *Hollandse*. Wat jammer, denkt men onwillekeurig; want een dienstmeisje, een-meisje-dat-dient: wel, dat zijn wij toch eigenlijk allemaal, wij jonge vrouwen? Maar nee, het schijnt toch wezenlijk waar te zijn: het ras der dienstmeisjes schijnt bezig, uit te sterven. Men is hiervan geschrokken, en terecht. Men heeft naar de pen gegrepen, en grote artikelen erover geschreven. Men heeft er prijsvragen voor uitgeschreven, om een oplossing uit de practijk te vernemen. Men heeft cursussen opgericht, en zelfs mannen hebben zich ervoor geïnteresseerd, zoals de Rijksinspecteur voor de Werkverschaffing en Steunverlening te Gro-

ningen. Men heeft de oorzaken nagespoord, en met de vinger gewezen naar de 35.000 Duitse dienstmeisjes, die in ons kleine land werk gevonden hebben; naar de fabrieken, en kantoren, die de pas van school komende meisjes verlokken met gemakkelijk werk en een loon, waartegen niet te concurreren valt. Men heeft de schuld gezocht bij de mentaliteit van het tegenwoordige meisje, dat niet meer „dienstbaar“ wil zijn, dat de vaste werkuren op een fabriek of kantoor verkiest boven de veel langere werkdag in de huishouding; dat elke avond vrij wil zijn om uit te kunnen gaan; dat meestal thuis de nodige scholing in huishoudelijk werk heeft gemist, terwijl vooral de fabriek ongeschoolde krachten gebruiken kan; dat haar neus optrekt voor de naam: „dienstmeisje.“ Men heeft gewezen op de noodzakelijkheid die er voor vele meisjes bestaat, om „thuis wat in te brengen“, wat de fabriek al heel vroeg mogelijk maakt; dat de ouders vaak zelf de meisjes naar de fabriek sturen om het hogere loon, en als illustratie diende dan de ge-

schiedenis van Margo Antink: Sprotje. Schul-
digen genoeg alzo: het Duitse meisje, de
fabriek, het kantoor, de moeder, het meisje
zelf... Maar het trof mij bij het doorlezen
van al die betogen, dat maar zo heel, heel
weinig de schuld werd gezocht bij — de
mevrouw! En ik dacht onwillekeurig aan die
verzuchting van Laurillard:

Mevrouwen en juffrouwen, die zijn perfect!
Maar, mens, 't is zo erg met die meiden.
Dat was een vijftig jaar geleden dus ook al
zo. En ik dacht, in mijn totale ondeskundig-
heid, zo bij mezelf (hardop zeggen durfde ik
het niet, ik had immers nog nooit een dienst-
meisje „gehouden,“ laat staan afgericht, laat
staan er grievende teleurstellingen mee be-
leefd): Is het nu toch heus wel zo'n verschrik-
kelijk vraagstuk? Is het toch ook niet
een beetje de schuld van mevrouw-zelf in
vele gevallen? Is het er niet net mee als met
de kinderen, die tegenwoordig ook zo on-
handelbaar en lastig en brutaal en vrijpos-
tig heten te zijn, véél erger dan vroeger?
Maar wie er dagelijks mee verkeert, en ze
met vriendelijkheid en liefde en vooral een
beetje begrijpen en een beetje humor tege-
moet komt — wel, die begrijpt van al die
klachten over het moderne kind niets! Kin-
deren zijn wel eens ondeugend en wel eens
lastig, nu ja, maar zijn de groten dan in alle
opzichten volmaakt? Het ligt er maar aan,
hoe je tegenover ze staat, ze reageren altijd
op dezelfde manier als waarop ze behan-
deld worden. Zou het zo ook niet met het
dienstmeisje gesteld zijn? Zou er met vrien-
delijkheid en hartelijkheid en respecteren
van de persoon van het meisje toch niet te
concurreren zijn met de fabriek, die ten-
slotte alleen maar nummers kent? Zou de
huishouding met haar vele gevarieerde be-
zigheden — en met de kans op omgang met
kleine kinderen, wat voor menig meisje, on-
danks de gangbare mening hieromtrent, toch
zo'n grote aantrekking heeft — niet vele
meisjes meer bevredigen dan het geestdo-
ende eentonige fabriekswerk?

Maar ik ben geen deskundige, en durfde dus
met deze overwegingen geen nieuw artikel
aan de lange reeks toe te gaan voegen, uit
vrees, van alle kanten bedolven te worden
onder verwijten uit de practijk: wacht maar,
tot je eerst zelf zoveel narigheid hebt onder-
vonden als ik.

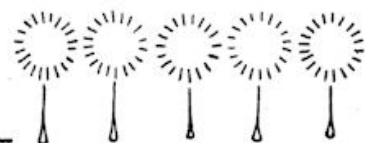
Maar nu vond ik in „Het Modeblad“ van
Februari een heel nuchter en een heel ver-
wonderd artikelje, waarin een wèl-deskun-
dige aan het woord is, en waarin deze langs

haar neus weg zoveel licht-vergeten waar-
heden naar voren brengt, dat ik het hier in
zijn geheel wil overnemen.

IS HET WERKELIJK ZOO ERG?

Er wordt zooveel gesproken over het dienstboden-
vraagstuk, dat ik maar gauw voorop wil stellen, dat
ik er hier werkelijk niet over wil schrijven. Wat
helpt ons al dat redeneeren en theoretiseeren! De
een houdt haar gediensige jaar in jaar uit en de
ander verslijt er één per week. Een kennis van mij
verzekerde, dat er geen dienstbodenvraagstuk is. Ze
heeft haar meisje zes jaar — de vorige, die er nog
langer was, ging wegens trouwen heen — en ze
houdt vol, dat de meisjes, die liever in een fabriek
dan in de huishouding werken, het dan zeker niet
erg met haar mevrouw hebben getroffen. „Ik probeer
altijd, mij in de situatie van het meisje te ver-
plaatsen“, zei de bewuste dame. „De meisjes op de
fabriek hebben onderlingen, gezelligen omgang,
waaraan het dienstmeisje evengoed behoefte heeft.
Laat haar dus gerust een of meer vriendinnen heb-
ben en geef haar gelegenheid deze te ontmoeten. De
fabrieksmeisjes leggen precies op de klok het werk
neer, ook dit is iets, wat ze vóór hebben bij vele
dienstmeisjes, die, als ze om zeven uur vrij zijn,
meestal tot halfacht en nog later doorwerken. En
waarvoor is dat noodig? Als het meisje op tijd be-
gint, moeten we ook niet aan haar vrije avonden
knabbelen. En we moeten ook begrijpen, dat een
meisje, dat pas in ons gezin wordt opgenomen, niet
dadelijk zooveel interesse voor alles kan hebben als
de huisvrouw zelf. Dat moet langzaam groeien en
zal vlugger gaan, naar gelang ze waardeering voor
haar werk ontvangt. Maar vóór het zoover is, heeft
ook mevrouw een en ander te leeren. Allereerst, dat
de kinderen niet onhebbelijk of brutaal tegen het
meisje mogen zijn en haar als een volwassene moe-
ten behandelen en aanspreken. Dan moet de keuken
een beetje gezellig worden gemaakt, desnoods met
een klein, gemoedelijk zitje, zooals dat in de Ame-
rikaansche woningen het geval is. De keuken, waar
het meisje toch een goed deel van den dag moet
verblijven, mag niet somber en ongezellig zijn. Vol-
doende licht en verwarming en ook wat boeken en
tijdschriften in de keuken, zal het meisje spoedig
doen inzien, dat een betrekking in de huishouding
alleszins dragelijk is. Ze mag haar vriendinnen
ontvangen, ze heeft een gezellig kamertje en ik
leg niet op alle slakken zout. Iedere week een
annonce te moeten plaatsen voor een nieuw meisje,
haar telkens weer alles te moeten wijzen, het zou
mij te lastig zijn! Neen, voor mij bestaat er geen
dienstbodenvraagstuk en ik geloof voor niemand, die
de kunst van geven en nemen verstaat!“

Ligt het zwaartepunt van dit hele sympa-
thieke betoog niet in dat ene zinnetje: „Ik
probeer altijd, mij in de situatie van het
meisje te verplaatsen.“ Zou dat niet de sleutel
zijn voor de oplossing van méér heden-
daagse problemen? RIE v. R.

Kegelen ± 1880.

tegenwoordig nog volksfeestdagen voor, waarbij de lucht volstaat met de meest fantastische vliegervormen, draken en andere beesten. Ook de tol, in ons land een speeltuig voor de jeugd, is bij de Indianen een spel voor volwassenen en toen Professor Nieuwenhuis omstreeks 1900 zijn ontdekkingsreizen door de binnenlanden van Borneo maakte, trof hij daar volwassen inboorlingen die speelden met tollens van ijzerhout, waarvan sommige zo omvangrijk waren dat zij verscheidene kilogrammen wogen. Het diabolo-spel was vroeger eveneens een spel voor volwassenen en het spel dat het groepje kinderen van 1865 speelt, het blindemannetje, is in onze dagen een kinderspel, maar was vroeger ook alweer een geliefd en veel gespeeld spel voor volwassenen. In de vroege Middeleeuwen werd het al in Europa gespeeld door groot en klein, wat zo gebleven is tot in de negentiende eeuw. Zoals de kleding van het kind zich gaandeweg aanpaste aan de nieuwe tijd, zo zullen ook de kinderspelen enigermate de invloed

van de tijdgeest ondervinden. Zo zien we hoe al sinds enige tijd bij de behendigheids spelen het element „wedstrijd“ sterk naar voren komt. Hoe krijgertje en verstoppertje voor een deel plaats moesten inruimen voor voetbal en dergelijke sport, waarschijnlijk door de terugwerkende kracht der toenemende massale sport-geestdrift der ouderen.

Maar mogen de kinderspelen in onderdelen al variëren, gespeeld zullen ze worden zolang er kinderen om te spelen zullen zijn.

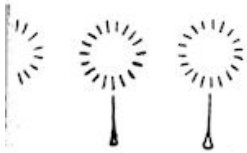
A. M. CALJÉ—VAN GULIK.

zaadpluis

Een stapel knipsels — een hele stapel knipsels. Vrouwenarbeid — De vrouw in de twintigste eeuw — Het herlevend feminisme — Congressen — Moties — Conferenties — Program van actie. Ik zucht. Wat moet ik nu daarvan . . .

Feminisme, het heeft een lelijke klank, dat weet ik wel, en roept vage visioenen op aan juffrouwen in hobbezakken, met jongenskoppen, of juffrouwen in lange koker-rokken met nopjes-voiles, die zich aan publieke tribunes lieten vastketenen, of de paarden van het Engelse koningsrijtuig probeerden tegen te houden, of hongerstaakten en meer van die ongunstige dingen. Maar toch — al die malligheden ten spijt, Feminisme roept bij mij toch altijd een gevoel op van harde, stoere, taaië wil, van durf en energie en doorzettingsvermogen, van offerzin en belangeloosheid. Lach ze niet uit, jonge vrouw van 1935, die veelgesmade feministen: dat je op 't ogenblik achter je schrijfmachine zit, je eigen giro-rekening hebt, oude talen studeert en deze zomer op je eentje of met je vriendin

op een voettocht door het Sauerland uittrekt — dat heb je toch maar voor een deel te danken aan die juffrouwen in hobbezakken, door wie, volgens haar tijdgenoten, een klein streepje liep. Máar — máar — nee, toch schuif ik mijn knipsels weemoedig opzij. Want al die congressen, al die moties, en debatten — ze zijn zo hopeloos heftig, zo hopeloos fanatiek, zo hopeloos vrouwelijk. Ja, ik weet het wel, het is een slechte tijd voor ons, jonge vrouwen, die ons in ons bijna niet meer gewaardeerd onafhankelijk bestaan bedreigd zien. Nu zelfs dikwijls de crisis als een welkom voorwendsel wordt aangegrepen om de oude normen van een halve eeuw terug te roepen, toen een vader nog dochters „te zijnen laste“ had, en een ongehuwde vrouw van boven de dertig de charmante titel van: „een vaatje zuur bier“ voerde. — Maar — ik blader weer in mijn knipsels — zullen congressen, moties, acties, iets uitrichten tegen de vereende krachten van malaise en oude, opnieuw opvlammende verbittering? Want anders dan verbittering kan men het niet noemen, de felheid, waarmee men van sommige zijden probeert, de ongehuwde vrouw weer terug te dringen naar . . . De huiselijke haard, zoals men het lichtelijk-pathetisch uitdrukt. Om plaats te maken voor den man, die een gezin wil

stichten, zoals het heet. Maar men vergeet, dat bij die huiselijke haard ook altijd een man zit, een vader meestal, die de crisis ook niet ongeharvend is doorgekomen, en voor wien elke dochter, die werkloos zijn deur weer binnenkomt, een zware, soms dubbele zorg meer betekent. — Maar deze conferenties, deze moties, deze grote acties — Ach — is er dan onder al dat vrouwvolk niet één met minder bespraaktheid, minder serieusheid, maar wat meer nuchterheid en humor? Hier. . . .

Daar heb ik het, Haagsche Post van 16 Maart. Een klein, plezierig, rustig artikeltje, dat precies en bondig uitdrukt, wat ik al zo lang aan al die debatterende en confererende vrouwen — wat zeg ik — aan alle typistetjes, schooljuffertjes, meisjesstudentjes, vrouwelijke dit en dat en nog wat anders heb willen toeroepen. Hier is een stukje eruit:

Vrouwen-Réveil.

Het karretje op den zandweg reed. . . . het karretje van den vrouwenarbeid. Zoo leek het langzamerhand. Nu ja, alle beroepen stonden nog wel niet voor de vrouw open, maar de keuze was groot en er waren vele mogelijkheden en kansen voor vrouwen, die zich een onafhankelijk bestaan wilden scheppen. Een betrekking hebben. . . . het was iets heel gewoons geworden, iets dat lang niet altijd prettig en soms heel moeilijk was, maar toch, als puntje bij paaltje komt, zou geen ongehuwde vrouw haar werk willen missen. Dit werk geeft haar immers niet slechts bestaansmogelijkheid, maar ook een bestaansreden; zij lééft er voor! En géén vader wenscht voor zijn dochters den tijd van vroeger terug, den tijd, waarin voor zijn meisjes slechts twee mogelijkheden waren: trouwen óf een „vaatje zuur bier“ worden, zooals het toen vriendelijk werd genoemd. Natuurlijk hoopt hij, dat ze zal trouwen — maar trouwt ze niet, dan hoopt hij toch, dat zij den weg alleen zóó opgewekt en zelfbewust zal gaan als de vrouwen, die hij, in zijn betrekking, dagelijks om zich heen ziet. Maar daarvoor moet er voor zijn meisjes werkgelegenheid zijn! Daarom is het — gezien het feit, dat er tegenwoordig van alle kanten aan de beroepsmogelijkheden der vrouw wordt getornd — eigenlijk te verwonderen, dat niet reeds lang de vaders een actie op touw hebben gezet ter verdediging van vrouwenarbeid.

En dan vertelt de schrijfster ook van al die grote propaganda-congressen in ons land, van 17—23 Maart — en net als ik staat ze er sceptisch tegenover, met dit verstandige woord:

„In de regel bereikt men met propaganda-vergaderingen vrijwel uitsluitend degenen, die reeds overtuigd zijn.“

En ik zou daar nog aan willen toevoegen: en in de regel deugt de toon op die propaganda-vergaderingen niet. In de regel gaat men daar, door verbittering meegesleept, van de grondstelling uit, dat men zich tegen-

over Den Man met hand en tand moet verdedigen, hem als een natuurlijken vijand beschouwen, tegenover wien men voortdurend met wantrouwen pal staat, en wien men nieuwe „rechten“ moet afdwingen, of tegen wien men zich met oude hardnekkigheid moet verdedigen. Neen, neen, en duizendmaal neen, mijne zusters. Dat beginsel is zonde, zondiger dan de roekeloze dwaasheden van de suffragettes. Een gebouw, dat op haat en wantrouwen is gegrondvest, moet instorten. De man is niet onze vijand, de belager onzer rechten.

Als wij den man beschouwen als onzen kameraad, neen, onzen broeder voor God, met wien wij samen bouwen, als in ons goddelijk beroep, aan dat schone Gebouw, waarvan Christus de hoeksteen is — dan zullen wij een heel andere toon aanslaan.

En dan zullen wij ook ons heil niet zoeken in de massa-propaganda. Elke vooruitgang begint met zelfopvoeding. Elke zendingsreis begint bij Jeruzalem. En mijn onbekende collega van de Haagsche Post zegt ook voor ons rake dingen, als zij besluit:

De beste propagandisten voor vrouwenarbeid blijven de werkende vrouwen zelf, en die propaganda worde niet gevoerd in de vergaderzaal, maar in haar werk-omgeving, niet met woorden, maar door goede werken. Iedere vrouw individueel bedenke — en dit kan niet voldoende worden herhaald — dat naar haar prestaties „de werkende vrouw“ in het algemeen wordt beoordeeld. Een mannelijk functionaris moge nog zooveel tekortkomingen hebben, hij doet er zijn confraters geen schade mee; een vrouw, die niet behoort tot de „uitblinkers“, die niet 100%, of liefst 200%, berekend is voor haar taak, vestigt bij den werkgever het denkbeeld: Nu ja, vrouwen deugen daar ook niet voor. Als het geldt vrouwelijke arbeidskrachten wordt nu eenmaal steeds gegeneraliseerd. Laten wij dit nooit uit het oog verliezen, niet tijdens de „vrouwen-arbeidsweek“ en evenmin daarna!

Vrouwen, werkende Jonge Vrouwen, ik zou het u met klem willen toeroepen: **W e r k t !** Wie nog een beroep heeft, wie nog werken mag, of je een dweil, een pijpje krijt, een schuimspaan of een vulpen hanteert; of je achter een fornuis, een lessenaar, een schrijfmachine of een operatietafel thuishoort: **W e r k t !** Niet omdat je moet, niet omdat 't je broodje, is, maar. . . .“ Geen maar — werkt! En doe niet net precies genoeg, maar geef je werkgever een goede neergedrukte, en geschudde, en overlopende maat. Bedenkt, dat wij, jonge vrouwen van 1935, in zekere zin moeten boeten voor de fouten en excessen, waaraan de jonge vrouwen van 1918 en daaromtrent zich schuldig hebben gemaakt!

RIE VAN ROSSUM.

zaadpluis

In een van de bundels van Justus van Maurik (zou iemand ter wereld die nog wel eens lezen?) ik meen „Papiere Kinderen“ komt de beschrijving voor van een volkstheater, vanzelfsprekend ongeveer vijftig jaar geleden. Op een gegeven ogenblik treedt in de prachtige hevige „draak“, die men opvoert, ook een kind op; een klein, mager, ouwelijk jochie, die een paar plechtstatige boekezinnen moet opzeggen. En dan zegt de schrijver zoets als: „Maar het publiek is verrukt. Het publiek is altijd verzot op kinderrollen.“

Dat het Publiek in de sindsdien verlopen vijftig jaar nog weinig veranderd is, bewees mij een artikel, dat ik in 'n Februari-nummer van de Telegraaf vond. Alleen is Het Publiek in sommige opzichten veel kieskeuriger geworden. Het applaudiseert nu niet meer voor een ouwelijk ventje, dat ijzig en stokstijf opdreunt: „Schone dame, ik zweer u, dat ik uwe woorden getrouw aan de dappere heer graaf zal overbrengen.“ Het Publiek eist nu, onder andere, voor zijn geraffineerde smaak: natuurlijkheid. De kleine acteur moet in alle opzichten „net echt“ zijn. En als dan de een of andere blonde schattige krullebol verschijnt, die, schijnbaar volslagen argeloos, speelt, glimlacht, of, dat is het allerschattigste: een lipje trekt en echte tranen huilt, dan glimlachen duizenden en duizenden gezichten in duizenden bioscopen over de gehele wereld vertederd.

„Wederwaardigheden van Shirley Temple“ heet dat bovengenoemde artikel, en de ondertitel luidt, bijna ongelooflijk: Carrière van een zesjarige. Van een z e sjarige. Wie Shirley Temple is? Shirley Temple is een van de jongste filmsterren van Hollywood. Ze is in April net zes jaar geworden. Lezen kan ze nog niet — haar rollen moeten haar voorgelezen worden door haar moeder — meestal bij het naar bed brengen! — en schrijven kan ze alleen haar naam; met moeite, maar ze heeft dat wel moeten leren, om de verwoede verzamelaars van handtekeningen te voldoen. Toch verdient dit kleine ding duizend dollar per week, terwijl er honderdduizenden vaders week aan week in de rij staan om een bedragje te beuren, dat misschien net genoeg is om niet te verhongeren of te verkleumen. Vaders, misschien met diploma's in de zak, die lange jaren van toegewijde studie vertegenwoordigen, vaders met perfecte, geschoolde vakmanhanden. En

een klein meisje verdient op grond van blonde krullen en een lachend snoetje wekelijks een fortuin....

Eenmaal moest de vijfjarige Shirley Temple huilen, maar miss Temple was in een veel te vroolijke bui voor waterlanders, of voor het grimas, dat bij glycerine-tranen past. Men begon zenuwachtig te worden in de Paramount-studio. Heel begrijpelijk, want elk uur verlies kostte 1200 dollar. Er werd krijgsraad gehouden. Shirley's moeder verdween. Na enige ogenblikken kwam het meisje, dat zich gewoonlijk met de jeugdige filmsterren bezighoudt, bij Shirley en zeide: „Hoor eens kindje, we krijgen zo juist bericht van je moeder, dat ze vermoedelijk een tijd weg zal blijven, want ze is door een auto aangereden. Je behoeft je niet dadelijk ongerust te maken, maar je moeder zal toch een poosje op het politiebureau moeten blijven.“ Shirley fronste even haar wenkbrauwen, maar van huilen geen sprake.

„Zeg Shirley,“ zei de helpster weer, „vind je het niet erg naar voor je moeder, die zo graag bij je wil zijn, maar onmogelijk komen kan?“

Dat was genoeg. Shirley hilde en snikte zo hevig, dat de opname onmiddellijk gedaan kon worden.... en deze scène in „Little Miss Marker“ het publiek bijzonder aangreep, omdat alles zo natuurlijk was....

Het Publiek was bijzonder aangegrepen, dank zij een gemene, boosaardige leugen, koelbloedig verzonnen, om een klein meisje vooral „natuurlijk“ te laten huilen. Natuurlijk — Shirley Temple is het nog. Wonderlijk genoeg, want haar leventje is er niet op ingericht.

Nu is de vijfjarige een beroemdheid, krijgt ze brieven van haar „fans“ bij honderden, hoewel ze nauwelijks een woord ontcijferen kan. Ze kan niet meer met haar speelkameradjes aan het strand van Santa Monica ravotten. Nu moet ze thuis blijven en streng bewaakt worden. Haar enig vriendinnetje is een meisje, dat eventueel voor haar moet invallen in de film, een zogenaamde „stand-in“. Ook het leven der ouders is veranderd. Honderden zwermen om het huis, om te trachten, op hun beurt, geld uit dit meisje te maken. Het huis wordt dag en nacht bewaakt. Het loon voor al deze misère is duizend dollar per week....

Deze roemrijke loopbaan duurt hoogstens drie jaar.... Als Shirley Temple acht, negen jaar is, heeft haar glorie afgedaan. Haar krullen, haar glimlach, haar imitatie-talent hebben hun handelswaarde verloren.

Op haar achtste jaar is Shirley Temple — oud. Maar haar ouders hebben dan een aardig sommetje weten bijeen te krijgen, dat dan misschien zal besteed worden aan de opvoeding van Shirley, die dan kan beginnen.

Maar een „gewoon kind“ zal men niet meer van haar kunnen maken, en haar bedorven kinderjaren zal men niet meer terug kunnen kopen.

RIE VAN R.

Neen, laten we deze keer nu eens niet in Holland rondkijken. Het is Juli, voor menigeen al de vakantie-maand, de maand van wijde horizons en hoge blikpunten. Laten we ditmaal eens over de grenzen van ons eigen lieve maar toch soms zo kleine land heen zien. Eerst een beetje in de buurt blijven? D u i t s l a n d? Zie hier: een klein pluisje waait me toe uit een artikel over Mevrouw Goering, dat ik vond in De nieuwe Courant van 18 Mei. Lady Drummond Hay beschrijft daar een bezoek, dat zij bracht aan Generaal Goering en zijn vrouw. Zij roemt de charme, de eenvoud en liefvalligheid van Duitslands Eerste Vrouwe, al heeft zij, als voortvarende en zelfbewuste Angelsaksische, wel een beetje geprikkeld medelijden met de dociele houding van: voor mij is het genoeg om de vrouw van mijn man te zijn. Maar er is een staartje aan dit interessante artikel, dat een stekelig pluisje bergt. De schrijfster wordt gevraagd, of zij de huwelijkscaedæux niet eens wil zien. En dan vertelt zij:

„Ja, gewiss“. De jonggehuwde generaal stond op. In het volgende half uur zag ik zooveel zilver, dat ik dacht: alleen een koning zou meer kunnen bezitten. „Ik heb altijd van zilver gehouden,“ vertelde de Luchtvaartminister mij.
 „Nu heb ik, naar ik meen, de mooiste zilvercollectie van alle particuliere verzamelaars in het land.“
 Het leek alsof elke stad, gemeente en vereeniging waardevolle specima voor zijn collectie hadden gegeven. Vazen, borden, bladen, kandelaars, bekers, koppen, bokalen, schotels, tafel- en bureaustellen, sommige antiek, andere het prachtigste moderne werk. Het zou onmogelijk zijn om ook maar het honderdste gedeelte van wat de Generaal of Mevrouw Goering mij lieten zien, op te sommen. Schilderijen, zeldzaam porcelein, antiek glaswerk, meubilair, zelfs huishoudborstels en stoffers. Stapels handborduurwerk uit de dorpen en van het platteland. Zakdoeken door schoolkinderen bewerkt. Modellen van vliegtuigen in hout en metaal, Radioinstallaties, een prachtig damesmotorrijwiel voor de bruid, die ook zelf nog geschenken van juweelen en kunstvoorwerpen ontving.
 De automobielfabrikanten schonken hem een schitterend uitgeruste motorboot, omdat zij het er niet over eens konden worden, welk merk auto uit aller naam aangeboden zou worden! Een aantal prachtige kerkbeelden, reliefs, en houtsneden. Vooral de Generaal scheen zeer voldaan met zijn nieuwe aanwinsten. Mevrouw Goering, die een eigengewerkte boeren-doek bekeek, mompelde een beetje verlegen: „Ja, het is eigenaardig, maar die kleine persoonlijke geschenken, die vind ik toch het mooist.“

Het laatste zinnetje maakt veel goed, maar toch? Is het wonder, als bij het lezen van al die opgestapelde schatten aan de voeten van twee enkele mensen, een verwonderde vraag oprijst: In deze tijd? Engeland? Daar rijdt op 't ogenblik in

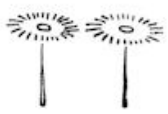
een prachtige Rolls Royce de schatrijke weduwe Violet van der Elst rond, een klein dik vrouwtje van nog geen 1.50 M. Zij trotseert gehele politiemachten, werkt met vliegtuigen en sandwichmen, alles om... de doodstraf afgeschafte te krijgen. Een artikel in de N. Rott. Crt. van 27 April noemt haar: „Donna Quichotte“. En daar heeft ze wel wat van.

Per week besteedt zij £ 4000 aan haar actie om de doodstraf afgeschafte te krijgen. Waar een moordenaar terecht gesteld wordt, staat zij, in zware rouw gedost, vóór de gevangenis, om haar protesten te laten horen. Natuurlijk loopt een grote menigte te hoop, want het is geen kleine sensatie. Vliegtuigen vliegen laag over de gevangenis, en slepen doeken mee met het opschrift: „Schaf de doodstraf af!“ De omroepauto's van mevrouw van der Elst laten het lied horen: „Verlaat mij niet...“ Als het psychologisch moment aangebroken, en de menigte tot tranen geroerd is, roept het dappere vrouwtje: „Willen de heren alstublieft hun hoed afnemen?“ Dan laat zij lijsten rondgaan ter tekening van een verzoekschrift tot afschaffing van de doodstraf.

Mevrouw van der Elst staat nergens voor. Toen de politie haar chauffeur belette door te rijden, sprong zij manhaftig zelf achter het stuur. „Ik heb raceauto's en vliegtuigen bestuurd — mij kunnen ze niet tegenhouden.“ Met vol gas reed zij naar de gevangenis. Een politieagent werd overreden, maar zij bereikte haar doel. Geen rijbewijs natuurlijk. Maar de politie is niet te grif met arresteren. Dat zou haar tot martelares maken. Op het ogenblik beschouwt de grote massa haar meer als een beetje getroubleerd...

„Donna Quichotte“. Wat moeten we met haar aan? Moeten we respect of medelijden met haar hebben? Zij is millionaire en staat aan het hoofd van 10 grote chemische laboratoria. Voor haar actie heeft zij ongelofelijke sommen geld over. En toch — arme kleine Mevrouw van der Elst, die op zo schetterende wijze probeert, een leeg leven te vullen... Amerika? Daar worden ook wel eens verstandige dingen gezegd, speciaal door de vrouwen. Zoals overal trouwens. Dit keer is het Kathleen Norris, een autrice, die in haar nieuwe boek „Liberty“, rake dingen zegt over de vrouw.

Industrieën en huishoudkunde, klinieken en hospitalen, scholen floreerden onder vrouwelijke leiding. Florence Nightingale deed evenveel voor den hedendaagschen soldaat, als Elisabeth Fry voor de gevangenen en Elisabeth Barret voor de kinderen der mijnwerkers. De geschiedenis van vrouwen als Emilie Pankhurst, Sara Hale, Harriet Beecher Stowe en dergelijken is een groot waarom? Waarom sloppen, honger, oorlogen, gevangnissen, slavernij, dronkenschap?

De meeste mannen stellen zich nooit een wereld voor vrij van oorlogen, armoede, sloppen, honger en politiek. Maar zoolang deze niet zijn verdwenen, zal geen rechtgeaarde vrouw ernstig belang stellen in kunst. Wat mannen meesterwerken noemen, zijn niet altijd van belang voor de vrouwen. Voor de vrouw die kinderen lief heeft bovenal, zijn schilderijen, muziek, boeken, religieuze en nationale twisten, die voor den man alles zijn, minder belangrijk dan 't scheppen van comfort, waar lijden en armoede zijn geweest, het geven van voedsel aan hongerigen, het wikkelen van een kind in een warmen doek. Mannen houden van muziek, bands, uniformen, vlaggen, phrasen als „eereschuld“ voor speelschulden. Vrouwen zijn meer praktisch. Meer schilderijen voldoen haar niet in een wereld, die zoo bitter gebrek heeft aan voedsel, onderdak en verzorging. Deze dingen zijn de tegenwoordige vorm van vrouwen expressie en zij zijn noodig en alles beheerschend. De innige bewondering der vrouwen gaat uit naar figuren als Catharine Booth. Als er nog geen geniale vrouwen zijn, is het, omdat zij nog niet klaar zijn om met mannen te wedijveren. Maar de vrouw gaat vooruit naar het punt, waar zij deze laatste citadel wil veroveren. Intusschen doet het al goed, het contrast te zien tusschen de vrouw, vijf en dertig jaar geleden en nu. Toen was er geen wet,

geen gymnastiek, geen gezondheid, geen verstandige kleding voor de vrouw, toen was haar salaris een derde van dat van den man, toen moest een broer haar 's morgens wegbrengen naar 't kantoor en haar 's avonds halen.

Geef ons nog honderd jaar, mannen! Geef ons nog een beetje meer tijd om ons huis schoon te maken en de lamp te vullen. Help ons oorlog, prostitutie, dronkenschap, ziekte, armoede, onreinheid, misdaad uit te schakelen. Dan zult ge eens zien!

Al te optimistisch, dat slot? Waarom? Als we allemaal maar schouder aan schouder stonden. Als we allemaal maar vast en eendrachtig wilden, inplaats van naar ons eigen lieve belangrijke persoontje te blijven staren. Maar — er hoort nog iets bij. Er is een prachtige tekst, die we — waarom niet? — in 't vrouwelijk kunnen variëren: „Wij, zijne dienstmaagden, zullen ons opmaken, en bouwen — en God van den hemel, die zal het ons doen gelukken.

RIE VAN ROSSUM.

de vrouw en lichaams oefeningen

De rhythmische gymnastiek is pas uit te voeren met een lichaam dat alle valse spierspanningen mist, waarvan de spieren voldoende sterk zijn en de gewrichten hun normale lenigheid bezitten. Het is het begin van kunst.

Ik heb het gewaagd, na onze voorafgaande lessen om fouten in de lichaamshouding te verbeteren, u thans enige eenvoudige oefeningen, tot de categorie der rhythmische gymnastiek behorend, op te dienen.

OEFENING 1.

Uitgangshouding. Gewone gesloten stand. De handen zijn op de heupen en we kijken recht vooruit.

Oefening. Nu maken we een golfbeweging door eerst de knieën naar voren te duwen, en door dan daarbij meteen op de tenen te gaan staan. Daarna worden de heupen naar voren gebracht (zie foto 37, let

op het strekken van het gehele lichaam) en vervolgens keren we weer terug in de uitgangshouding. De gehele oefening heeft een vloeiend verloop.

Er om denken dat:

- 1e. de beweging zonder schokken uitgevoerd wordt;
- 2e. de ellebogen goed naar achteren gedrukt blijven;
- 3e. we hoog op de voorvoeten komen te staan (zie foto 37);
- 4e. vooral de heupen krachtig naar voren geduwd worden.

Opmerkingen. In het begin zal het nog al lastig zijn de beweging vloeiend uit te voeren, maar dat leert spoedig. We doen haar 10 à 15 keer.

Doel. Het ontwikkelen van het spiergevoel, terwijl tevens vele spieren een beurt krijgen.

OEFENING 2.

Uitgangshouding. Als is afgebeeld